

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredniški in upravniški prostori:
2687 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2687 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXX Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 12. FEBRUARJA (FEB. 12), 1937 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 30 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1108, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Konec avtne stavke; unija deloma priznana

Lewisova organizacija dobila kontrolo nad 20 tovarnami

DELAVCI IZPRAZNILI TOVARNE

Detroit, Mich., 11. febr. — Pogodba, ki je bila danes popoldne podpisana po zastopnikih unije avtnih delavcev, spadajoče k CIO, in avtne korporacije General Motors, v glavnem določa:

1. Stavkarji takoj izpraznijo okupirane tovarne v Flintu.
2. Družba ustavi vsako sodnijsko postopanje napram avtnim stavkarjem.
3. Unija United Auto Workers je popolnoma priznana v 20 tovarnah korporacije General Motors, ki so bile prizadete v sedanjih stavki, v ostalih 49 tovarnah te korporacije pa unija predstavlja le svoje člane in družba se lahko kolektivno pogaja tudi z drugimi grupami.
4. Državna milica v Flintu se ne demobilizira, ostane pa nekaj oddelkov v službi za "slučaj vsake potrebe."
5. Družba je obljubila, da uposli vse stavkarje brez diskriminacij in da ne bo več nadlegovala svojih delavcev zaradi unijskih aktivnosti.

Detroit, Mich., 11. febr. — Governor Frank Murphy je danes zjutraj naznanil sklenitev dogovora med korporacijo General Motors in unijo združenih avtnih delavcev. S tem je bila 42 dni trajajoča stavka, ki je zajela 40 tovarn korporacije v raznih krajih Amerike, končana.

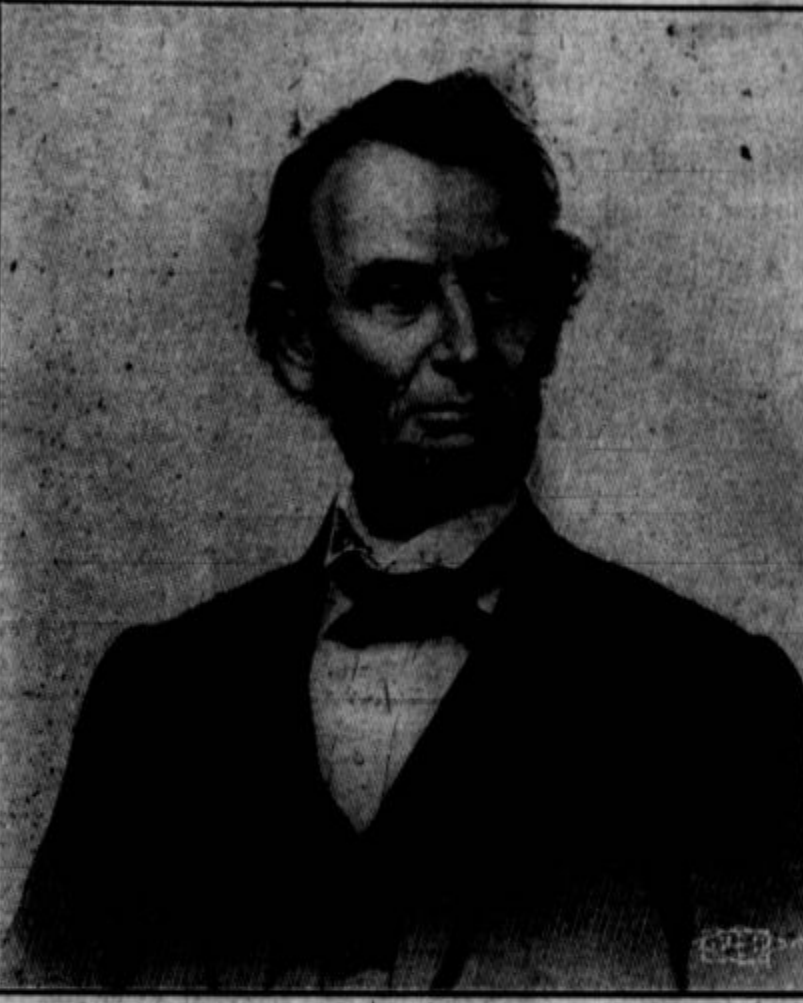
"John L. Lewis in njegovi tovariši kakor tudi reprezentanti korporacije so storili vse, kar so mogli, da se je ta veliki industrijski konflikt poravnal in jaz jim izrekam zahvalo," pravi guvernir v svoji izjavi. "Dalje se moram zahvaliti Jamesu F. Deweyju, federalnemu posredovalcu, ki je s svojim sodelovanjem in navetili olajšal pogajanja. Bilo je težko delo, toda zmagala je razsodnost. Upam, da bo ta dogovor veliko prispeval k mirni poravnavi industrijskih sporov v splošnem. Naša pogajanja so dokaz, da se lahko mnogo doseže na miren način."

Governir je takoj po naznanilu o sklenitvi dogovora odredil demobilizacijo državne milice. Okrog 3300 miličnikov, ki so prišli v Flint po izbruhu prvih izgredov, se bo umaknilo kakor hitro bodo stavkarji zapustili tovarne, katere so okupirali.

Lewis, ki je dobil lahek prehlad, se je zaprl v svojo sobo v hotelu Statler in ni hotel sprejeti časopisnih poročevalcev. Iz tega razloga je bila tudi konferenca, ki se je prej vršila v dvorani sodnika Geo. Murphyja, govornikovega brata, premeščena v hotel.

Zgodovina tega konflikta, največjega v avtni industriji, je znana. Borba se je vršila med močeno korporacijo in mladim, a militantno avtno unijsko, ki je včlanjena v Lewisovem odboru za industrijsko organizacijo. Sedeča stavka je paralizirala produkcijo v 40 tovarnah, ki jih ima korporacija v 36 mestih in 14 državah. V konfliktu je bilo prizadetih 135,000 delavcev, ki so izgubili v mesecnih izplačili okrog \$1,000,000 na dan od izbruha stavke. Na drugi strani je korporacija izgubila milijone dobička, ko je stavka ustavila produkcijo avtomobilov.

Abraham Lincoln

Danes je spet rojstni dan Abrahama Lincolna. Zakaj se spominjamo Lincolnovga rojstnega dneva?

Zato, ker je bil Lincoln prvi predsednik Združenih držav, ki je pokazal socialni čut do trpečega človeka, zaslužnjega človeka, izkoriščanega človeka.

Zato, ker je bil Lincoln predhodnik Debsa in vseh onih velikih demokratičnih ljudi naše dobe, ki so dali svoje življenje boju za ekonomsko svobodo, industrijsko demokracijo in socialno pravico.

Zato, ker vidimo v Lincolnu človeka, ki je ob zarji ameriškega kapitalizma že videl, da z velikim individualnim bogastvom prihajajo tudi velike socialne krivice v Ameriki.

Sledeče Lincolnovе besede, izrečene pred 65 in 70 leti, ne bodo pozabljene, dokler bo živela socialna krivičnost kjerkoli na svetu: "Delo je več ko kapital. Delo je prvo in neodvisno od kapitala. Kapital je le sad dela in bi ga ne bilo, če bi ne bilo dela . . ."

Ker delavci ustvarijo vse dobre stvari, bi bilo pravično, da imajo delavci največ dobrih stvari . . . Zgodilo se pa je v vseh časih zgodovine, da je večina delala, manjšina je pa uživala sadove dela večine. To je krivično in mora prenehati . . ."

Amerika z vsemi svojimi ustanovami pripada ljudstvu, ki tu živi. Kadarkoli ljudstvu ne ugaja obstoječa vlada, ima (ljudstvo) ustavno pravico, da vlado popravi ali izboljša in revolucionarno pravico, da jo strmoglavijo . . ."

Japonski militarni

sti znižali budžet

Velika draginja prisilila vlado na akcijo

Tokio, 11. febr. — Alarmirana valed velike draginje, ki stalno narašča, je japonska vlada odredila znižanje vladnega proračuna za okrog 8.5%. Te redukcije bodo najbolj občutile krajevne vlade, katerim je zvezna vlada znižala subvencije za okrog 150,000,000,000 jenov. Celotni budžet je bil reducirán od treh milijard na približno 770,000,000,000 jenov.

Celo militaristi, ki dominirajo vso japonsko notranjo in zunanjo politiko, so pristali na manjše znižanje izdatkov za armado in mornarico. To znižanje znaša okrog 40,000,000 jenov. Na znižanje so pristali, ko jim je finančni minister pojasnil, da valed velikega naraščanja cen je povsem možno, da vojni in mornarični department ne bo mogel izvesti ekspanzijskega programa. Japonska porabi okrog 50% proračuna za militarizem.

Domače vesti

Vesti iz Penne
Strabane, Pa. — Jos. Novak, dobro znani bivši hišnik doma društva Postojnske jame št. 138 SNP, se je zadnje dni preselil s svojo ženo v svojo novo hišo v Strabanu. Obilo sreče v novem domu, Jože!

Nov grob v New Yorku
New York. — Te dni je tu umrla Fannie Habjan, roj. Ovca, stara 45 let in doma iz Domžal. Precej časa je bolehalá in zapuščala dve hčerki.

Novice iz Minnesote
Ely, Minn. — Tukajšnji Komercialni klub ima med svojimi člani sledeče rojake: Jos. Virant (predsednik), Frank Jenko, Frank Švajger, Adolf Dolenski, Frank V. Štrukelj, John Dragovan, John A. Smrekar, Jack Pošak, Frank Zgonc, Anton Klun, Math Kapš, Anton Klun in Nick J. Popovič.

Vesti iz Južne Amerike
Buenos Aires, Arg. — Tukajšnja dva slovenska tednika Novi list in Slovenski tednik sta se združila in začela v januarju izhajati kot en sam list z imenom Slovenski list, ki je zdaj edini slovenski časopis v Južni Ameriki. Novi tednik pravi, da bo glasilo našega de-

Vmešavanje v avtno situacijo

Green insistira na jurisdikcijo poklicnih unij

Washington. — (FP) — Intervencija Ameriške delavske federacije v stavki pri General Motors z zahtevo, da korporacija ne prizna avtne unije kot edine predstavnice avtnih delavcev, je večje poleno pod noge stavkarjem. Greenova zahteva razlikuje od vmešavanja Flintске zveze, toda taktično ni med obema nobene razlike.

Green ni hotel objaviti svoje-ga telegrama michiganskemu guvernirju Murphiju, v katerem je protestiral, da bi bila avtna unija priznana za edino zastopnico avtnih delavcev. Toda tudi ni vedel pravega odgovora na vprašanje, kje je razlika med njegovo intervencijo in zahtevo vigilantske Flintске zveze. "Razlika je v principu ene velike unije, mar ne," je bil njegov dvoumni odgovor.

Green je priznal, da je 90% avtnih delavcev pod jurisdikcijo avtne unije in da ostalih 10% izurjenih delavcev niso val organizirani. Nad temi delavci si laste kontrolo ali jurisdikcijo razne poklicne unije.

Eksekutiva federacije, ki je pričela s svojim četrtletnim zborovanjem, bo razpravljala o vprašanju sedečih stavk in o "vsej situaciji glede CIO." Možno je, da bo proti slednjemu zopet odprto nastopila. Zbližanje obeh skupin je danes bolj oddaljeno kakor je bilo kdaj prej. Odnosje med obema skupinama je federacija s svojo intervencijo v avtni stavki še poslabšala, kakor tudi situacijo avtnih delavcev samih. Namesto podpore dobivajo od nje — polena.

Pri guvernirju države Massachusetts je eksekutiva protestirala radi njegove opozicije proti sprejetju ustavnega amandamenta proti otroškemu delu.

Vlada določila plače za krojače

Delavska tajnica odredila \$15 minimalno na teden

Washington. — (FP) — V smislu Healey-Walshovega zakona je tajnica delavskega departamenta Frances Perkins določila \$15 minimalne plače za 40 ur na teden za vsa podjetja, ki delajo blago ali moško obleko za vlado. Podjetnik, ki se ne bo držal teh predpisov, ne bo dobil vladnega naročila.

Delavska tajnica je podzvela to akcijo po obširnem zaslišanju pred javnim kontraktirnim odborom (Public Contracts Board). Podjetniki na jugu so insistirali na nižjo lestvico za jug, kar pa je delavska tajnica zavrgla, češ, da bi bila "taka črta le u-metna in da izdelovanje blaga vzame prav toliko dela na jugu kakor izdelovanje obleke na severu.

Kakor poročá delavski odbor, prejema v prizadeti industriji polovica delavcev manj kakor \$15 na teden. Vladna lestvica glede minimalne plače sliči lestvici Amalgamated Clothing Workers unije. Slednja je zdaj v pogajanjih s podjetniki za zvišanje plač za 15%.

lovnega ljudstva, podpiral bo vse dobre socialne reforme in stal na braniku demokracije, ne bo pa posegal v nobene strankarske boje v stari domovini niti v Argentini in bo odlovinjal sleherni ekstremistično propagando. — Velika nesreča se je zgodila 22. dec. Milanu Protiču iz Torosa v Banatu. Pri delu ga je raztrgal tovarni viak.

STAVKOLOMSTVO ZVEZE PODJETNIKOV ODKRITO

Zveza rekrutira štrajkolomce in pobojnike med kriminalci

SENATNI ODSEK DOBIL EVIDENCO

Washington. — (FP) — Ravnatelj National Metal Trades Association Homer D. Sayre je pred LaFollettovim senatnim odsekom odprto priznal, da je glavna in edina naloga te podjetniške zveze stavkołomstvo. V nji je vključenih 952 družb kovinske industrije, ki izdelujejo vsakovratne stvari. Med temi podjetji so tudi avtne firme.

Zveza ima svoj glavni stan v Chicagu. V njenem svetovalnem odboru, ki določa smernice organizacije, sedi med drugimi K. T. Keller od Chryslerjeve korporacije v Detroitu. Poleg njega in desetih drugih članov je v odboru tudi David Wilson od Willis-Overland Co. v Toledu, O. V zvezo spada tudi Fisherjeva tovarna v Detroitu in Harrison Radiator Corp., obe podružnici General Motors.

Ta zveza nima drugega posla kakor zalaganje svojih članic s špioni, stavkołomci in gardisti ali pobojniki. Te ljudi zelo rada rekrutira med kriminalci. Med 42 pobojniki, katere je zveza poslala iz Chicaga v Kent, O., za razbitje stavke pri Decker Co., je bilo na primer 16 kriminalcev.

Štrajkołomska procedura te podjetniške zveze je sledeča: Kadar pri kakšni včlanjeni firmi nastane stavka, zveza prevzame na željo kompanije popolno kontrolo nad situacijo. Kompaniji preskrbi do 70% delovnih moči—skebov, katere plača podjetje. V slučaju, ako se podjetje žel pobotati z delavci, tedaj podjetniška zveza lahko zahteva od nje povrnitev vseh stroškov in je lahko tudi izključena iz asociacije.

Ravnatelj Sayers je slikal to zvezo kot agencijo za delavske odnošaje vseh včlanjenih podjetij. Operira na principu, "da so interesi delavcev in delodajalca najbolje zavarovani, ako ima uprava (kompanija) popolno kontrolo nad fundamentalnimi smernicami." Delovni plače in delovne razmere spadajo med "fundamentalne smernice," o katerih ne sme imeti delavstvo nobene besede.

Zvezo ovira pri njenem stavkołomstvu več ali manj novi zvezni zakon, ki prepoveduje pošiljanje skebov iz ene države v drugo. Organizacija si pomaga na ta način, da pri tem delu uposljuje lokalne ljudi. Temu zakonu se je prilagodila tudi na ta način, da je pričela nastavljati državne direktorje za rekrutiranje skebov. Nastavila je še štiri, in sicer Roberta Cattigana za Massachusetts, E. C. Hotch-

(Dalje na 3. strani.)

Nova poteza Ameriške delavske federacije

Washington, D. C., 11. febr. — Eksekutiva Ameriške delavske federacije je večerj izdala čarter unijama, ki bosta operirali na polju, katerega si lasti unija združenih tekstilnih delavcev, ki je včlanjena v Lewisovem odboru za industrijsko organizacijo. Dalje je eksekutiva dala čarter novi centralni delavski uniji v Buttu, Mont., ki bo konkurirala z Lewisovo unijo Mine, Mill & Smelter Workers. Prvi dve uniji, ki sta dobili čarter od federacije, sta Amalgamated Lace Operators in International Union of Spinners.

Rooseveltov načrt sprejet v zbornici

Upokojitev članov vrhovnega sodišča

Washington, D. C., 11. febr. — Medtem, ko predsednik Roosevelt pritiska na senatorje, da sprejmejo njegov načrt glede povečanja števila članov federalnega vrhovnega sodišča, je nižja kongresna zbornica s 315 proti 75 glasovom sprejela zakonski osnutek, ki določa prostovoljno upokojitev s polno plačo vsakega člana sodišča, ko doseže starost 70 let. V momentu, ko je prišla na dnevni red druga Rooseveltova propozicija glede reformiranja federalnih sodišč, je dospela iz Bele hiše nota, ki je ustavila proceduro.

Kongresnik Hatton Summers, član justičnega odseka nižje zbornice, je bil informiran, da je justični tajnik Cummings ugotovil več tehničnih pomanjkljivosti v načrtih glede reformiranja pravosodstva, to bi pa lahko rezultiralo v porazu Rooseveltovih ciljev. Velika opozicija proti načrtu, da se poveča število članov vrhovnega sodišča, se je pojavila med konservativnimi demokrati. Ti so se zdaj združili z republikanci, ki so skoro stoođatno proti Rooseveltovim reformam.

Ali senat preišče General Motors?

Resolucija za temeljito preiskavo pred Blackovim odsekom

Washington. — (UNS) — Ali se bo senat spravil nad General Motors s širokopotezno preiskavo, katere naj razgala korporacija pred ameriško javnostjo do kosti? Vse je odvisno od senatnega delavskega odseka, kateremu načeluje senator Black, in od senata samega. Ta odsek ima pred seboj resolucijo, ki določa najtemeljitejšo preiskavo, kateri je bila še kdaj podvržena kakšna korporacija.

Resolucija določa preiskavo v vse poslovanje korporacije, manipulacije, piramidiranje profitov in zakrivanje istih z namenom, da zmanjša davke. Nadalje koncentracijo korporacije v rokah male skupine ljudi ter mehanizacijo produkcije in kdo ima koristi od te mehanizacije. Prav tako tudi glede cen, ako niso v luči profitov previsoke ali plače prenizke. Na mizo bi bila položena tudi vsa delavska ozioroma antidelavska politika korporacije z vsem vohunstvom in antiunijasko propagando, katero korporacija širi med delavci in zastopuje z njo splošno javnost.

Preiskava bi posegla tudi v mednarodne ramifikacije General Motors, v direktoriju katere sedita dva inozemska bankirja iz Anglije in Nemčije.

To preiskavo zahteva CIO in posebno še avtna unija. Vprašanje seveda je, ali imajo te unije toliko pristašev med senatorji, da bodo lahko porazili vpliv te močene korporacije v senatu.

Sin abesinskega rasa na španski fronti

Valencija, Španija. — Iz podjarmljene Etiopije je prišel španskemu delavstvu na pomoč sin rasa Imruja Ghveta. "Prišel sem," je ob prihodu v Valencijo izjavil, "da se borim v mednarodni brigadi in pomagam Španiji, da ne bo uničena kakor je bila moja domovina po Italiji. Od izida te vojne zavisi usoda vseh svobodnih narodov in bodočnost onih, katere je zaslužil fašizem. Obramba de-

FAŠISTIČNI UPORNIKI OGRAŽAJO BARCELONO

Katalonska vlada odredila mobilizacijo

OBNOVITEV BOMBARDIRANJA

Barcelona, 11. febr. — Katalonski ministrski svet je danes odredil novo mobilizacijo, ker se je pojavila nevarnost nove fašistične ofenzive. Odredba določa združitev ljudske milice a regularno armado, nad katero bo prevzel kontrolo osrednji generalni štab španske republike. Ministrski svet je podvel to akcijo, ko je neka uporniška bojna ladja otvorila ogenj na Barcelono. Na bombardiranje so odgovorili topovi ljudske milice. Medvzkržno streljanje je trajalo eno uro, toda ni napravilo posebne škode.

Svet je izdal dve nadaljnji odredbi. Ena teh določa utrjevanje vladnih pozicij, pri katerem bodo uposlene vse delazmožne osebe, druga pa ustanovitev obrambnega sveta. Katalonija doslej ni imela takega sveta. Ta bo vodil odbijanje fašističnih naaskov na Barcelono.

Madrid, 11. febr. — Fašistični letalci so se večerj pojavili nad mestom Alcala de Henares in vrgli večje število bomb. Nekaj bomb je padlo na bolnišnico Rdečega križa in so ubile in ranile več bolnikov. Eksplozije bomb so razdejale tudi več poslopj. Alcala de Henares leži 20 milj severovzhodno od Madrida.

Berlin, 11. febr. — General Wilhelm Faupel, reprezentant Nemčije na ozemlju, katerega kontrolira general Francisco Franco, vrhovni poveljnik fašistične armade v Španiji, je dopel večerj v Berlin, kjer se je sestal s Hitlerjem in mu poročal o okupaciji Malage po upornikih. Po razgovoru s Hitlerjem je Faupel napovedal popolno zmago fašistov najkasneje v petih tednih.

Stavka krojaških delavcev odvrnjena

Podjetniki se podali uniji

Philadelphia, Pa. — (FP) — Stavka 8000 krojaških delavcev, ki so organizirani v International Ladies Garment Workers uniji, je bila zadnje dni definitivno odvrnjena s sklenitvijo nove pogodbe. Unija je zopet postala faktor v tukajšnji krojaški industriji z veliko stavko leta 1933, ki je bila izbruhnila še pred NRA.

Nova pogodba določa \$14 minimalne plače za začetnike v tovarnah za bombažno obleko in \$15 na teden v tovarnah za avlensko obleko. Rezači bodo dobivali minimalno \$33 na teden. Sobotno delo je odpravljeno in unija je dobila pravico do nadzorovanja tovarn in pregledovanje poslovnih knjig ter nastavitve tovarniških predsednikov (shop chairmen).

To je bil prvi spopad med unijo in podjetniki od velike stavke leta 1933. Med voditelji in članstvom je veliko veselje nad to zmago. Demokrati v Španiji pomeni tudi boj za neodvisnost Etiopije. Italijanska letala zdaj more žene in otroke prav tako kakor so ubijala moje ljudstvo. Upam pa, da Španija ne bo tako nesrečna kakor je bila moja domovina in da ne bo nikdar podjarmljena po fašistih.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT... CLASILA IN LASTNINA SLOVENSKE MARBONNE... ADVERTISING RATES ON AGREEMENT...

Glasovi iz naselbin

Delavske razmere Sharon, Pa. — Delavske razmere v naši dolini so dokaj povoljne... Najprej sem se nekoliko pomudil pri American Sheet and Tin Plate Co...

je prireditev malo omejevala, katera niso v potrebi... V naši slovenski metropoli je več Slovencev, ki se malo ali pa nič ne zanimajo za napredek in kulturo...

Jawaharlal Nehru, vodja nacionalistov v Indiji.

Kakšna nebesa?

Naši klerikalci že leta in leta godejo, da socialisti iščejo nebesa "že na tem svetu"... Razume se, da pri klerikalcih je to golo norčevanje...

Seveda, če jim to zasmešujejo "nebese" prija, naj ga imajo... Preprosti delavci, ki ne poznajo socialističnega programa, morajo vedeti, da socialisti se iščejo nebeseh "nebes na tem svetu"...

Socializem je v svoji osnovi znanost ali v drugem pomenu znanstven načrt novega družbenega in gospodarskega reda, nobena znanost pa ni perfektna...

Socialistični načrt je le nova stopnja v ekonomskem in socialnem razvoju človeške družbe... Socialistični načrt je le nova stopnja v ekonomskem in socialnem razvoju človeške družbe...

Omenjena kontradikcija izgine čim se socialna produkcija raztegne tudi na lastništvo in porabo proizvoda, z drugimi besedami: čim se socializirajo vsa sredstva produkcije...

Iz teh zaključkov socialisti naglašajo, da socialistični sistem človeške družbe mora biti za delavca bolj kot je kapitalistični, ker v tem sistemu izgreje ekonomski in socialni razredi in s tem vrede izgreje ekonomski in socialni privilegiji...

Nadalje sem šel h Carnegie Illinois Steel Corporation... Tudi pri Carngeie obratujejo noč in dan. Se dalje sem taval do American Steel and Wire Co...

Delo dobiti nanovo v naši naselbini je nemogoče. Veliko je še brezposelnih delavcev, ki živijo na relifu... Jack Jert, 262.

Z zapadne strani Clevelanda Cleveland, O. — Kakor drugod, smo se tudi pri nas začeli malo bolj zanimati za vse stvari, naj si bo pri društvih, klubih ali drugih organizacijah...

Za skupno stvar se je zavel tudi Klub slovenskih zapadnih društev, ki ima v svojem načrtu za tekoče leto več prireditiv s programi, veselicami in pikniki... Udeležujte se klubovih prireditiv, da si malo pomorete, kajti naša blaginja je še pičila. Če se ne motim, premore okrog enajstato. Lepa vsota, ampak premajhna za tako naselbino kot je naša...

Izvedel sem, da tukajšnje pevsko društvo več ne obdržuje pevskih vaj. Toda tega ne verjamem. Morda se vaje ne vršijo le začasno. Ko bo spet prišla med nas vesela pomlad, ko bodo začeli pihati gorkejši vetrovi, tedaj se bo izboljšalo

Anton Zidanšek, zastopnik Prosvete. Poročilo odbora za nabavo Peruškovske slike Cleveland, Ohio. — Odbor za nabavo Peruškovske slike, ki je bila podarjena Clevelandškemu muzeju, si šteje v dolžnost poročati slovenski javnosti o nakupu slike in obveznostih...

Frank Karish, 211. Eksplozija bombe Reading, Pa. — Ob 11. zvečer dne 5. feb. se je razpočila bomba pred Berkshire Knitting Mill Co. na zapadni strani Škoda... Nesreča v rovu Kemmerer, Wyo. — Na 5. feb. v rovu št. 4, last Kemmerer Coal Co. je tako hudo pobilo Johna Marošinskega, da je v nedeljo 7. feb. zjutraj poškodbam podlegel...

Redka bolezen V bolnišnici za živčna obolenja v Londonu leži mlada ženska iz Wimbledon, ki je pred tedni bolela za izredno redko boleznijo. Gre za primer tako zvane narkolepsije, ki obstoji v tem, da zapade pacient po hudem smehu ali kakšnem drugem živčnem pretresu v neko stanje spanja, ki traja večer nekoliko sekund, včasih pa tudi več ur...

Pred dvajsetimi leti (Iz Prosvete z dne 12. februarja 1917.) Domača vest. Dopisnik poroča, da slovenska naselbina Winterquarters Utah, naglo propada. — Rojaki, ki so bili na sumu kot avstrijski vojniki, so začeli bežati v Mehiko... Delavske vesti. Organizirani delavci še vedno pošiljajo protestne resolucije kongresu proti vojni...

Novi hiše v zapadnem delu Chicago, katere je zgradila federalna stanovanjska administracija.

splošno razpoloženje in naši pevci bodo spet pričeli z vajami, kar trdno upam... Slovenski dom v Sharonu nikakor ne sme biti brez pevskega zbora! Slovenski dom v Sharonu ne sme biti brez slovenskih igralcev! Slovenci v naselbinah Farrell-Sharon moramo biti ponosni na naš Slovenski dom! Naša sveta dolžnost je, da podpiramo Slovenski dom! Dalje je naša dolžnost, da podpiramo naše pevce in igralce!

Anton Zidanšek, zastopnik Prosvete. Poročilo odbora za nabavo Peruškovske slike Cleveland, Ohio. — Odbor za nabavo Peruškovske slike, ki je bila podarjena Clevelandškemu muzeju, si šteje v dolžnost poročati slovenski javnosti o nakupu slike in obveznostih...

Frank Karish, 211. Eksplozija bombe Reading, Pa. — Ob 11. zvečer dne 5. feb. se je razpočila bomba pred Berkshire Knitting Mill Co. na zapadni strani Škoda... Nesreča v rovu Kemmerer, Wyo. — Na 5. feb. v rovu št. 4, last Kemmerer Coal Co. je tako hudo pobilo Johna Marošinskega, da je v nedeljo 7. feb. zjutraj poškodbam podlegel...

Redka bolezen V bolnišnici za živčna obolenja v Londonu leži mlada ženska iz Wimbledon, ki je pred tedni bolela za izredno redko boleznijo. Gre za primer tako zvane narkolepsije, ki obstoji v tem, da zapade pacient po hudem smehu ali kakšnem drugem živčnem pretresu v neko stanje spanja, ki traja večer nekoliko sekund, včasih pa tudi več ur...

Pred dvajsetimi leti (Iz Prosvete z dne 12. februarja 1917.) Domača vest. Dopisnik poroča, da slovenska naselbina Winterquarters Utah, naglo propada. — Rojaki, ki so bili na sumu kot avstrijski vojniki, so začeli bežati v Mehiko... Delavske vesti. Organizirani delavci še vedno pošiljajo protestne resolucije kongresu proti vojni...

Novi hiše v zapadnem delu Chicago, katere je zgradila federalna stanovanjska administracija.

prošlo, da jim da na ogled nekaj svojih večjih del. Umetnik jim je radovolje ustregel in iz večjega števila slik so si izbrali sliko, ki predstavlja "Slovenske kmečke koč."

Vodstvo muzeja si je torej izbralo sliko, ki je bila večkrat odlikovana in je zato velike vrednosti. Da je res temu tako, pričča dejstvo, da je bila razstavljena ob času proslave 100-letnice mesta Cleveland v zbirki umetnostnega muzeja.

Anton Zidanšek, zastopnik Prosvete. Poročilo odbora za nabavo Peruškovske slike Cleveland, Ohio. — Odbor za nabavo Peruškovske slike, ki je bila podarjena Clevelandškemu muzeju, si šteje v dolžnost poročati slovenski javnosti o nakupu slike in obveznostih...

Frank Karish, 211. Eksplozija bombe Reading, Pa. — Ob 11. zvečer dne 5. feb. se je razpočila bomba pred Berkshire Knitting Mill Co. na zapadni strani Škoda... Nesreča v rovu Kemmerer, Wyo. — Na 5. feb. v rovu št. 4, last Kemmerer Coal Co. je tako hudo pobilo Johna Marošinskega, da je v nedeljo 7. feb. zjutraj poškodbam podlegel...

Redka bolezen V bolnišnici za živčna obolenja v Londonu leži mlada ženska iz Wimbledon, ki je pred tedni bolela za izredno redko boleznijo. Gre za primer tako zvane narkolepsije, ki obstoji v tem, da zapade pacient po hudem smehu ali kakšnem drugem živčnem pretresu v neko stanje spanja, ki traja večer nekoliko sekund, včasih pa tudi več ur...

Pred dvajsetimi leti (Iz Prosvete z dne 12. februarja 1917.) Domača vest. Dopisnik poroča, da slovenska naselbina Winterquarters Utah, naglo propada. — Rojaki, ki so bili na sumu kot avstrijski vojniki, so začeli bežati v Mehiko... Delavske vesti. Organizirani delavci še vedno pošiljajo protestne resolucije kongresu proti vojni...

Novi hiše v zapadnem delu Chicago, katere je zgradila federalna stanovanjska administracija.

Srečni in nesrečni zakon

Zakon v današnji obliki enomostva in enakostva je brez dvoma najlepši in najzlahnejši izraz socialnega čustvovanja, kajti kjer obstoji res zakon v pravem smislu, tam sta oba človeka tako prilagodila drug drugemu, da je nastala duševna celota...

Ravno v tem pa tiči nevarnost za zakon. Ker sta taka dva zakonca tako zelo druga druga navezana, da občuti duševnost enega vsako duševno depresijo drugega, se zelo rado zgodi, da letijo vse dnevne nevedščosti med obema zakoncema kot žaga sem ter tja...

Nešteto možnosti je, da postane najšrečnejši zakon sčasoma nesrečen. Mnogo lažje je težno oziroma moža za zakonsko življenje pokvariti, kakor pa ga pozneje spet popraviti, ko je že nastala med obema globoka vrzel...

Star pogovor pravi, da je zakon loterija. Zdi se mi pa, da ta pogovor ni popolnoma pravi, kajti sreča v zakonu ni odvisna od slučajja, ampak od trdnosti volje za srečo in od pripravljenosti obeh. Zal je pa toliko možnosti, pokvariti mlado srečo. Koliko zla napravi le samo ljubosumnost, nezaupanje, vedno vpraševanje, kje si bil, s kom si govorila itd.

Itd. Nešteto je takih navidez neznanstvenih dogodkov, na katerih se pa ravno prične zakonska sreča krhati. Skoraj bi pa rekla, da imajo na ustvaritvi srečnega zakona žene večji delež, da je bolj od njih odvisno, kakšen duh vlada v domu. V zakonu zadobi žena odločujoč vpliv s svojim domačim delom, ki jo neprimerno bolj priveže na dom kakor moža...

Ce je kje zakon že zavožen, je včasih težko najti pot nazaj. Včasih ne pomaga prav nič dobra volja enega izmed zakoncev; s svojimi prikusli za zblizanje naleti pogosto na zaklenjena vrata, kar ga požene takoj spet še globlje in prejšnjo zakrknjenost. Tu je možna samo ena rešitev, da uporabita oba zakonca prvo priliko ko ju je ob kakem skupnem veselju polastila pripravljenost za preureditev zakonskega razmerja...

Redka bolezen V bolnišnici za živčna obolenja v Londonu leži mlada ženska iz Wimbledon, ki je pred tedni bolela za izredno redko boleznijo. Gre za primer tako zvane narkolepsije, ki obstoji v tem, da zapade pacient po hudem smehu ali kakšnem drugem živčnem pretresu v neko stanje spanja, ki traja večer nekoliko sekund, včasih pa tudi več ur...

Pred dvajsetimi leti (Iz Prosvete z dne 12. februarja 1917.) Domača vest. Dopisnik poroča, da slovenska naselbina Winterquarters Utah, naglo propada. — Rojaki, ki so bili na sumu kot avstrijski vojniki, so začeli bežati v Mehiko... Delavske vesti. Organizirani delavci še vedno pošiljajo protestne resolucije kongresu proti vojni...

Novi hiše v zapadnem delu Chicago, katere je zgradila federalna stanovanjska administracija.

Novi hiše v zapadnem delu Chicago, katere je zgradila federalna stanovanjska administracija.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

VRGEL SE JE Z ZGRADBE, KJER JE BIL ZAPOSLEN

mnogo osumljenec in lastnika vodnjaka.

Vendur sneg.

Pred dobrim tednom je nekaj malo snega pobelilo Slovenijo, a je kazalo, da bo sneg tudi kmalu skopnel in bomo stopili v februar brez snega. Toda začelo je znova snežiti, a po malem, v noči na 26. januarja pa je snežilo precej pošteno in vztrajno, tako da imamo kakih 20 cm snega. Ze smo mislili, da bomo deležni tako bore malo snega kakor lansko zimo, ko smo sneg komajda videli. Sneg je napravil seveda največ veselja smučarjem, ki so morali doslej hoditi precej visoko v planine, da so se lahko potegnili s smučmi čez pobočja.

Jugoslovansko-bolgarska pogodba.

Ves jugoslovanski tisk piše z nekako ginjenostjo o podpisu bolgarsko-jugoslovanskega prijateljskega pakta, ki se je izvršil v nedeljo 24. t. m. v Beogradu. Kar solze pretakajo, tako ginljivo se jim zdi, da se je Bolgarija vendarle sprijaznila z Jugoslavijo. Vse je v znamenju dveh poljubov, ki sta si jih dala naš vladni predsednik dr. Stojadinović in bolgarski vladni predsednik dr. Kjuševanov na beograjski postaji, ko je prišel Kjuševanov v Beograd podpisat pogodbo. Nič pa ne poročata tisk ozadju, ki je diktilo to sprijaznjenje, kajti gotovo je to prijateljsko pogodbo skuhala skupina veselil, ki so pritisnile na Bolgarijo in Jugoslavijo. Da ima ta Italija svoje prste vmes, je gotovo, pa tudi Nemčija. Kakšni so pogoji, pod katerimi se je izvršilo to prijateljstvo, seveda tudi ne izvem. Treba bi bilo najti kakšne tuje liste, ki vedo o tem paketu povedati kaj več, kakor solzavo čepčanje jugoslovanskega tiska in poljubljanje, ki se pretaka po uvodnikih, ki govorijo o končnem prijateljstvu dveh bratskih narodov. Posiljena reč pa je le redkokdaj dobra in trajna. Morda nam bo mednarodno politično vedenje Bolgarije in Jugoslavije kaj kmalu pokazalo prave karte.

'Vigilantje' ribarijo v kalni vodi

Mestni ravnatelj mobilizira vigilante

Flint, Mich. — (FP) — Situacija v Flintu postaja bolj in bolj napeta z vsakim dnevom zavlačevanja pogajanj v Detroitu. Na vseh krajih je očitno, da vigilante srbe roke in da z veliko gusto ribarijo v kalnih vodah. Prav to je gotovo v veliki meri odgovorno za ošabnost in trdovratnost General Motors, ki zavlačuje pogajanje v pričakovanju, da pride do kakšnega od unije nezaželjenega incidenta, ki bi dal družbi priliko za ofenzivo.

Situacijo je najlažje označiti z napeto stagnacijo. Kljub temu, da ima družba izgonsko in-

junkcijo, so Fisherjeve in Chevroletove tovarne še vedno v posesti stavkarjev. S svojimi mestnimi oprodami se je družba pričela zatekati tudi k ekstra legalnim metodam z mobiliziranjem tisoč izrednih policajev iz vrst vigilantov.

Radi te napetosti je prošli teden prišlo do dogovora med unijo in mesto vlado, da prva ne bo uprizarjala demonstracij, mestna vlada pa da bo prenehala z mobilizacijo vigilantov. Mestni upravitelj John W. Baringer, ki je odprto na strani korporacije, očitno ta dogovor smatra za krpo papirja, ker je zopet odredil, naj bodo "izredni policaji pripravljeni na vse eventualnosti."

Obstoj te vigilantske oborožene sile je tisti dinamit, ki najbolj ograža mir v Flintu. Prav na ta element se družba najbolj zanaša. Sliši se tudi, da je GM po neki skebski agenciji importirala iz St. Louisa 500 profesionalnih stavkolomcev in pretepačev.

Stavkolomstvo zveze podjetnikov odkrito

(Nadaljevanje s 1. strani.)

kissa za Connecticut, Ottona Ahearnsa z Pennsylvanijo in Charlesa Scherzerja za New Jersey. Za Maryland je skušala dobiti H. S. Flyna, toda se ji ni posrečilo.

LaFollettov odsek je dobil v roke tudi neko pismo Scherzerja, v katerem svojim predstojnikom poroča, da je v zelo prijateljskih odnosih z nekim Jenkinsom, lokalnim organizatorjem Ameriške delavske federacije, od katerega je dobil že dosti informacij. Jenkins mu jih je dal, ker ni slutil, kakšne stike ima njegov "prijatelj."

Senatni odsek je dobil podrobne informacije od O. R. Abbotta, načelnika špinažnega departamenta, in L. A. Stringhama, ki načeljuje rekrutiranje skebov, o razbijanju stavk pri Decker Co. v Kentu, O., in Columbia Enameling Co. v Terre Hautu, Ind. V obeh slučajih je bila zveza pozvana, naj prevzame vodstvo za razbijanje stavke. V prvem slučaju je bila stavka dobljena, v drugem izgubljena. V Terre Hautu je takrat prišlo do znane generalne stavke, katero pa je governor razbil s proklamiranjem prekega sode.

Sayre je priznal, "da pod protekcijo narodne garde je lahko vedno odpreti tovarno." LaFollette ja dejal, da ta skebska zveza poskrbi za dovolj nasilja, s katerim pripravi pot narodni gardi, ki je poslana nad stavkarje.

V prvih devetih mesecih 1936 je asociacija potrošila \$138,147. Od tega je šlo \$55,000 za plače pobožnikov in druge stavkolomske aktivnosti. V blagajni ima \$214,000. Sayer je zanikal, da bi bila ta zveza enaka kakor so na primer Bergoffova, Railway Audit & Inspection ter alične stavkolomske agencije. "Te so v biznisu za profit, mi pa ne," je Sayre pojasnil glavno diferenco med njegovo in drugimi stavkolomskimi agencijami. Zveza ne plačuje nobenih davkov.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Bodoča Španija bo odsev večine

Izjava premierja Caballera pred zbornico

Valencia, Španija. — (FP) — "Po porazu fašistov bo Španija takana, kakor je že rekel predsednik Azana, kakršno bo hotela večina Špancev."

Te značilne besede je izrekel socialistični premier Largo Caballero v govoru ob otvoritvi parlamenta. Caballero je tudi deklariral, da vlada sprejme princip kontrole prostovoljcev v Španiji, toda kot legitimna in demokratično izvoljena vlada si pridržuje pravico do kupovanja orožja v tujini.

Na vse stranke je apeliral, naj podvrže svoje politične diference glavnemu namenu: zmaganosti nad fašizmom. Tej urgenci so poslanci in opazovalci odgovorili z dolgim aplavzom.

"Od nikogar ne zahtevam, da zavzre svoje mišljenje," je rekel veteranski vodja španskega strokovnega in socialističnega gibanja, "toda opozarjam vas, da so v zakopih moške, ki žrtvujejo svoje življenje za svobodo Španije. To je vojna za neodvisnost. Prepričan sem v našo končno zmago, toda za dosego hitre zmage je potrebno, da je avtoriteta centralne vlade respektirana do skrajnosti."

Kortez ali parlament je hitro odobril vse dekrete, ki so bili izdani po zadnjem zasedanju. Zasedanje je bilo zaključeno z velikim navdušenjem. Mnenje prevladuje, da je vlada zmožna napraviti konec civilni vojni v dogledni bodočnosti, če ne bo ovirana z lažnevtalnostjo.

Odkar je Mussolini zadnji teden poslal Francu 15,000 nadaljnjih "prostovoljcev", se je

situacija na južnem boljicu temeljito spremenila v prilog fašistom, ki so okupirali Malago. To seveda ne pomeni, da so fašisti sedaj na konju, toda situacija je nedvomno slabša za centralno vlado, ker je izgubila izredno važno pristanišče. Skozi Malago je vlada dobivala večjo količino surovin, predvsem rude. Pri Madridu in na ostalih frontah situacija ni kritična za vlado.

Najvažnejši politični dogodek zadnjih dni je bil razpust POU. Ma v Madridu, stranke levičarskih marksistov, kateri je vojaška komanda zaprla urade in radijsko postajo. Ta stranka je bila zadnje jesen v Caballerovi vladi, toda je bila na namig Moskevske izključena iz vlade, ker simpatizira s Trockijem.

Organiziranje kavčukarjev v Kanadi

Kitchener, Kanada. — Kavčukarski delavci v tem mestu, ki pomeni za Kanado isto kar pomeni Akron za Ameriko, se organizirajo s takim uspehom v United Rubber Workers uniji, da je Dominion Rubber kompanija postala tako alarmirana, da je dala vsem delavcem po en teden plačanih počitnic. Postojanke kavčukarske unije se ustanavljajo tudi po drugih krajih Kanade. Mlade unije so ustanovile svoj list Canadian Rubber Worker, ki bo razgaljeval razmere v kavčukarski industriji.

Maneuver jeklarske družbe se izjalovil

McKeesport, Pa. — Poskus uprave tukajšnje tovarne National Steel & Tube Co., da pridobi svojo kompanijsko unijo, da se izreče proti Odboru za industrijsko organizacijo, se ni posrečil, ker je neki zastopnik odklonil svoj podpis na peticijo.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S.N.P.J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 LAWRENCE GRADISHEK, taj. bol. odd. 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....990 E. 74th St., Cleveland, O.
 JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik.....1097 E. 169th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBOR:

MATH PETROVICH, predsednik.....253 E. 151st St., Cleveland, O.
 ANTHONY CVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
 JOHN OLIP.....231 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORSEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
 ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.
 JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
 FRANK PODOBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
 FRANK BARBICH.....19511 Muskoka Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBOR:

FRANK ZAITZ, predsednik.....2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 FRED MALGAI.....25 Central Park, Peru, Ill.
 JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POZORI—Korrespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrsti lahko: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se nanašajo na predsedništvo. VSE DENARNE pošiljave in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote vedno naj se pošiljajo na gl. tajništvo. Vse zadeve, ki se tičejo gl. odbora, naj se pošiljajo na bol. tajništvo. Vse zadeve v zvezi s blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo. VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Bajen, predsednik nadzornega odbora. VSI PRIHVI na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na John Gorška, predsednik porotnega odbora. VSI DOPISI in drugi spisi, nanašanja, ugani, naročila in spisi vsi, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošiljajo na "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows: Communications for the supreme president should be addressed to him. All remittances of money and business concerning lodges and members other than club benefit should be addressed to secretary's office. Matters of club benefit should be addressed to the assistant secretary. Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him. Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zaitz, chairman of the Board of Supervisors. Charges, complaints and appeals should be addressed to John Goršek, chairman, Judicial Committee.

Unija hišnikov v N. Y. ukrotila lastnike

New York.—Unija hišnikov in obratovalcev vzpenjač je s kratko stavko v nekaterih nebotičnikih ukrotila lastnike, da so naglo pričeli obnavljati pogodbo. Velika večina od 300 lastnikov nebotičnikov v tovarniškem delu mesta je že obnovilo pogodbo za dve leti in pristala na zaprto delavnico. Za okrog 1500 poslopij poteče pogodba 20. aprila.

Alice Roosevelt Longworth pripoveduje, kako senatorji izbirajo lahko kajo... vpoštevajoč svoja grla

"Večkrat obedujem v senatni restavraciji v Kapitalu. Tam kadri skoro vsak senator in poslanec, in itevilo, ki jih vidim potegniti ven zavojček Luckies, je precej presenetljivo. Pravzaprav presenetljivo ni prava beseda. Kajti semintja, še iz leta 1917, sem se sama posluževala Luckies iz zdravega razloga: One so sares lahka kaja—prijazna grla. To je enostavno zdrav rasum, da ti senatorji in poslanci, katerih glasovi morajo prenašati neprestan napor javnega govorenja, morajo imeti cigareto, ki vpoštevata njegovo grlo... lahko kajo."

V nedavnem neodvisnem pregledu je pretežna večina odvetnikov, zdravnikov, predavateljev itd., ki pravijo, da so kadili cigarete, izrazilo svojo osebno prednost za lahko kajo.

Ugotovilo Mrs. Longworth potrjuje razsodnost te prednosti in istega mnenja so tudi vodilni umetniki radia, odra, filma in opere, kojih glasovi so njihovo bogastvo in so si izbrali Luckies, lahko kajo. Tudi vam lahko Luckies zaščitijo grlo — lahka kaja, prosta gotovih rezid dražilec, ki so bili odstranjeni z izključnim procesom "It's Toasted". Luckies so prijazne vašemu grlu.

NAJFINEŠI TOBAK— "SMETANA PRIDELKA"

Lahka Kaja "It's Toasted"—Zaščita Vašega Grla PROTI DRAŽENJU—PROTI KAŠLJU

Nakladanje krompirja na čoln na reki v pariškem predmestju. Krompir je bil poslan branilni španske republike.

PROKLETSTVO

ROMAN

Prevedel Mirko Javornik

"Ali si videl korveto? Ta ima prave baterije, kaj?"

"Da, in ponora, da nikdar toliko. Ta ti se že svojih dvanajst čevljev na globoko."

"Meni se zdi, da leži pri vrhu. Morala bi odpreti plavalno žolo, prav zares."

"Potem bi padlo dosti rešilnih kolajn."

"Da, a sama bi vendar ne mogla nikdar utoniti!"

"Bi, prijatelj, v lastni masti."

Fanta sta se složno smejala šali in kramlja-nje ju je ojačilo in dvignilo na novo delo.

11

Gospa Frankova je ležala vznak na postelji in strmela v modro nebo in v počasni drseče oblake.

Solza ji je z ostrega nosnega hrbta visela nazaj, da človek ni vedel, kako je mogla priti tja, druga ji je počasi lezla po brazdah vzdolž lica.

Bila je vsa motna, znotraj jo je bolelo zlasti, če se je gibala.

Toda v duši ji je bilo tako dobro kot že leta ne. Nепrestana, jeze polna napetost je minila, bila je strta in občutila je prijetnost slabosti in poraza, kakor to čutilijo premaganci, ko jih je boj do smrti utrudil.

Cutila je, kako so se ji po telesu sprasčale kite, ki so bile dolga leta krčevito napete, kako se ji je sušila in krvi zagrenjenost in kako so se mirile poteze v njenem obrazu.

Bilo je, kot da bi ji odpadali z udov ostri kremplji.

"Strašilo! Prepričajni hudič! Obsedena babo!" Vse te psovke je spet čula v ušesu, ko si jih je koncem koncev že sama prisvojila in sicer z neko naslodo. Toda zdaj so donele le za to, da so izzvenele; vse, kar je k njim spadalo, je vrgla s sebe, kakor ogabno kačjo cev.

Tako! Tako!

Z zaprtimi očmi je ležala in se smejala, ko so padali oklepti. V notranjosti je raslo nekaj omtično toplega in mehkega, in zdaj se je razkrojila še mršavost kot prav zadnje ogrinjalo in odpadla. In udje so se ji napenjali, prsa so se ji polnila ter se jedrila, počjo in vzemirja-joč se je pretakala kri ter jo polnila z ugodjem od glave do nog z brnečim veseljem nad življenjem samim.

Da, živeti! mlada, močna, krvena, v polnih oblikah, polna poželenja in poželjiva.

Sonce je sijalo na veliko pivovarjevo dvorišče; celo v igri žarkov po malih lužah v lesketanju škrlji je bilo polno smeha in veselosti. Vedra so pela, če se jih je človek samo dotaknil, in njeni lasje, ki jih je v naglici kar tako povrh počesala in jih zvilila ob straneh v kite, so se že spet vili kot plav gozd okrog glave ter ji v sončnih vrtnjih padali na oči.

Hlapci so se zaradi nje z neskončno neumnimi izgovori vrteli po kuhinji in po varilnici; sama nadlega jih je bila, da se jih je morala otepati kot muh, sicer bi ji prišli do živega. Pravzaprav, saj se niti ni mogla nad njimi razjeziti, če se ji je kdo primuzal od zadaj in jo zagrabil za prsi ter jo požgaval, da bi se bila rada na ves glas zasmejala, če bi ne bil molk dostojnejši.

Najsilnejši je bil novi Karl Jonas Paulsen, ki je prišel z druge strani otoka, ker ni doma imel miru pred starimi nevestami, kot so govorili.

Bil je zastaven fant, raven in širokopleč, kučmo je imel postrani, bluzo je oklepala rdeč vrat in jedra zapetaja; pleča in mišice so se pod tenko poletno obleko odražale jasno in bobotno. Celo udar njegovih cokelj se je ločil od drugih; in kadar je šel čez dvorišče, so tiščala vsa dekleta na okna.

Njena dobra prijateljica, neznatna Kristina, ki ga je dobila, ga je odjedla vsem drugim izpred nosa! Gospa Frankova se je morala na-

smehnuti — še vedno ni razumela, kako je mogla pretrpeti poraz, čeprav je preteklo toliko let.

Toda pivovar in posestnik Dam jo je sam tako gledal, da so ji bila vsa dekleta nevošljiva — pa je vendar imel lepo ženo in je občeval z vsemi odličnimi gospemi.

Če jo je pogledal, se je morala nasmejati, ni šlo drugače, tako jo je pogrelo v vratu. In če jo je prijel, je morala zbrati vso svojo poštenost, da je obstala.

Zabavno je pa le bilo! In nevarno . . . eh, takle orjak. Pa je še njemu lastnemu gospodarju — tako priložila za uho, da se je kar prijel.

O, kako razločno se je vsega spominjala. Toda tega ni razumela, kako da se ni zaradi zaušnice razardil in je zapodil.

Potem je pa prišel o n v mesto, nežni krojaški pomočnik Elias Frank iz Kopenhagna in vsa dekleta so norela za njim kot prej za Jonasom Paulsenom, čeprav si nista bila po ničemer podobna. Na veselici je plesal z njo — na čisto nov način, in v drugo stran, kar ni znala nobena drugih deklet, niti Kristina, čeprav je bila nevesta Jonasa Paulsena.

Ona pa je znala takoj in potem se je Frank začel sukati okoli nje in zaročila sta se.

Toda kakšen je bil ta Elias Frank!

Niti malo ne, da bi se je bil kdaj dotaknil, čeprav bi bil to pred Bogom in pred ljudmi smel, saj sta se nameravala poročiti. Niti tega ni opazil, kako dobro rasla je bila. Sprehod po cesti v nedeljo popoldne z roko v roki, da sta kazala lepe obleke, to je bilo vse.

Zakaj obleka je bila edino, za kar je imel smisla.

Ona bi bila sama na sebi zastran njega lahko sama lično oblačeno svetlišče.

In kako neumno in leseno se je vedel, kadar je sama poskušala, da bi ga oživila! In ko ga je končno spravila tako daleč, so prihajala njegova ljubkovanja kakor po naročilu, prav tako ko da bi jemal mero za novo obleko. Toda že tedaj je rad pil, čeprav še ni bil pijači popolnoma udan.

Ustnice gospe Frankove so se bridko zategnile, na njih se ji je zganila beseda, ki jo je pogosto rabila: eunjavec.

Potem bi bila pa že rajši nevesta Jonasa Paulsena z rdeče obkolanimi očmi in z rokami pod predpasnikom, če je že tako moralo biti.

Ze tedaj je težko tlačila zaničevanje in prezir do njega, in morala je iskati tolažbe v pojasnili, da so v njegovem kraju res vsi moški taki.

A odkar se je bila poročila s tem cepcem, tem šivankarjem Eliasom Frankom, pa že davno ni bila več tako odporna proti nežnim približevanjem spojeva gospodarja; in tega je bil kriv on, ubogi plesnjivec. Kaj je morda mogla kaj za to, da je bila človek in ni mogla živeti od mesečine? A hudo je pa kljub temu bilo — vse, kar je ta stvar privlekla za sabo.

Kajti zdaj so prišle posledice in upanje na sramoto, in pivovar ji je lahko namignil. Krojaški pomočnik Frank je moral vendar že stopiti iz svoje jalovosti in v toliko dokazati svoje moštvo, da bi lahko zagrešil mali "prestopek", ki je bil potreben za razčiščenje položaja.

Prej je gospa Frankova vedno obžalovala, da se je takrat tako vedla; celo kadar je bila najbolj srupena nanj, je smatrala to za prevaro; zdaj pa se je kljub nežni ubranosti nagibala k mnenju, da je imela vso pravico storiti, kakor je storila in da je on vsega kriv. Morda še ne toliko z ozirom na samo prevaro, v tej reči je bila nekoliko manj trdna; kar pa je zadevalo nezvestobo, pa ni prav nič dvomila. Kaj pa se je Frank imel vrteti okoli žensk? Naj bi se bil držal steklenice, prav res, pa bi se ne bil nobe-den od njiu opek.

(Dalje prihodnjič.)

Svetlikajoče se rastline

Da nosi naša domača kresnica na svojih nočnih ljubezenskih poteh svetlo luč s seboj, utegnemo baš kot vabo ljubezni brez težave razumeti, kakšen pomen pa ima še vse češče svetlikanje najrazličnejših rastlin. Je ugan-ka, ki daje učenjakom mnogo snovi za premišljanje.

Vsaka gospodinja se je že prestrašila, ko je stopila v temi v srambo za jedila in je zagledala tam, kjer je shranila meso ali ribe, svetlikajoče se kepo. Njen strah je bil brez podlage, kajti o-be živili nikakor nista pokvarje-ni, kakor je morda mislila, tem-več imata na svoji površini le ne-šteto neškodljivih bakterij, ki se ob dotiku z zračnim kisikom za-svetijo v mrzli luči. Podobne za-reče bakterije žive posebno v morju. Vsakdo je že slišal o noč-nem, svetlikajočem se morju, ko so videli njegovi valovi kak-or da žari skozi nje čarobna modrikasta ali zelenkasta sve-

tloba. Znanosti je uspelo bakte-rije, ki povzročajo ta pojav, vzgojiti celo v kulturah in njih svetloba je tako močna, da so že predlagali, naj bi jih uporabljali v posebnih steklenih cevah kot svetila, saj je mogoče ob njih čit-tati tudi najmanjši tisk.

Nekotno je grozotnih bajk o žarečih duhovih, ki plešejo svo-je nočne plesne okrog starih što-rov. To niso gole bajke, kajti tu-di v drvarnici lahko naletimo na kose strohnelega lesa, ki se sve-tilkajo celo podnevi. V teh pri-merih gre za les, ki je preprežen z micelom, "koreninami" znanih gob, med katere spadajo šampi-njoni, mušnice in druge. V to-ploti in vlagi imajo ti miceli spo-sobnost, da se zasvetijo. Nekoli-ko krepkih udarcev po dreves-nem debelu, ki trohni v gozdu, povzročijo v temi lahko oblačke i-sker, ki niso nič drugega, nego z micelom prepreženi koščki gni-lega lesa. V premogovnikih se včasih rovi blede svetijo od sre-brno lesketajočih se glivastih preprog na stenah. Znani razi-skovalec gliv Berkeley pripove-duje o velikem strahu, ki so ga doživeli kmetje, ko so se vrača-li ponoči skozi gozd v vas in so

jim vso pot svetile po tleh čud-ne lise. Ko so prišli do vasi, se jim je skrivnost tega svetlika-nja kmalu razodela. Končalo se je namreč ob debelu starega bo-ra, ki so ga bili tisti dan drvar-ji zveklji iz gozda v vas. Deblo je bilo vse polno micela. Če so od-stranili skorjo, se je pod njo sve-tilo tako močno, da je udarjala svetloba z vso močjo še skozi petkratno plast papirja. Ko so vlekli deblo po poti, se je od nje-ga drobila skorja in to so bile ti-ste svetlikajoče se lise. Botanik Hooker je imel v Severni Indiji vsak večer prave težave, da po-miri svojega konja, ki se je plašil od kupa drevesnih debel pred hi-šo, ki so se svetila z vso močjo. Cela dva meseca je učenjak o-pazoval ta čarobni prizor.

Ne samo micel, tudi klobuki raznih gob se svetijo na svoji zgornji ali spodnji strani ali ce-lo v svoji prerežani notranjosti z močno svetlobo, če pridejo v dotiko z zrakom. To velja med drugim za vrsto šampinjonov, ki je znana pod imenom "agaricus" in ki rase ob vznožju oik. Prof. dr. O. Richter poroča o bližnji sorodnici teh gob z Brazilije (a-garicus gardneri), ki se sveti ta-

ko močno, da ga je spominjala na magnezijevo plamenico! Zna-ni "fomes annasus", ki uničuje borov les, je strah praznovernih rudarjev, ker sveti v temnih ro-vih z opornih brun do 20 m da-leč.

Kaj pomenijo taki svetlobi po-javi v življenju nižjih rastlin, je težko povedati. Morda imajo na-men, da privabijo nočne žužel-ke k sebi, da opravijo te potem delo oploditve. Mogoče je tudi, da je svetlikanje samo stranski pojav, ki spremlja življenjska dogajanja in nima nobenega pra-vega haska. Vsekako se zdi, da je v zvezi s stanišnim dihanjem, kajti bakterije se zasvetijo naj-bolj gotovo tedaj, če pridejo po gibanju v dotiko z zrakom. V tem primeru bi šlo torej vendar-le za neko vrsto zgorevanja nav-zlice temu, da je svetloba mrzla.

So pa primeri, ki jih ni mogo-če uvrstiti sem. Že l. 1762. je o-pazila hči slovitega naravoslovca Linneja, Kristijana, kako so šli v soparnem julijakem večeru preko cvetov kreše drobnih bliški in lakre, pojav, ki so ga potrdili tudi njen oče in drugi učenjaki. To je bilo prvič, da so opazovali svetlobne pojave pri rastlinah višjega reda. Pozneje so ga o-pazovali tudi pri sončnici. Kakor znano, je nekaj sličnega opazoval tudi Goethe na cvetovih orienta-lskega maka, a je smatral to za optično prevaro. Ker so opazova-li te pojave vedno v suhem, to-da soparnem vremenu, ko se pri-pravlja na nevihto, ni težko uga-niti pravega vzroka. Gre za po-jav električne napetosti v ozra-čju, kakor ga ob sličnih prilikah vidimo včasih v podobi "ognja sv. Elije" na vršičih dreves in gr-mov, konicah stolpov itd.

Na popolnoma drugi podlagi je spet pojav "gorečega grma", okrasnega grmčiča, ki ga gojijo po vrtovih. Kristijana se je pri-bližala njegovim belim cvetnim grozdom in je v svoje nemalo za-čudenje opazila, kako je okrog cvetje vzplamtelo. Poznejši po-skusi v to smer se niso hoteli prav posrečiti in so že vse sku-paj smatrali za "pravljico. Toda slučaj je hotel, da so se nekoč približali vенеčemu cvetnemu grozdu te rastline z gorečo žve-plenko in glej, dvignil se je rdeč-kaat, prasketajoč plamen, ki je ostavil za seboj aromatičen vonj. Na vенеčih cvetih so potem tu-di našli rdečkaste žleze, ki izlo-čujejo lahko vnetljivo eterično olje. Rastlina torej prav za prav ne sveti sama od sebe, temveč potrebuje za svoje svetlobne po-jave užigajoče iskre.

Končno naj omenimo v tej zve-zi še čudovito rastlinico, ki sicer ne sveti z lastno, temveč z iz-po-sojeno lučjo. To je svetlikajoči se mah, ki rase v vlažnih podze-meljskih jamah, v katere prihaja le malo svetlobe. Posetnik tak-šnih jam se začudi, ko zagleda

na kamenju zelenkasto lesketa-joče se prevleke, ki se v mraku čudno nežno zabliškavajo. O tem mahu vemo, da ima rafinirane naprave za zbiranje tudi naj-manjših svetlobnih količin, brez katerih bi njegove male stanice ne mogle živeti. Zbira pa svetlo-bo celo tako krepko, da jo potem še lahko oddaja.

Po razpravi dr. O. Richterja—kj.

Razbito letalo, ki je tresčilo na tla v bližini San Fernanda, Cal. Eden potnik je bil ubit nesreči, 11 drugih pa je dobilo težke poškodbe.

na kamenju zelenkasto lesketa-joče se prevleke, ki se v mraku čudno nežno zabliškavajo. O tem mahu vemo, da ima rafinirane naprave za zbiranje tudi naj-manjših svetlobnih količin, brez katerih bi njegove male stanice ne mogle živeti. Zbira pa svetlo-bo celo tako krepko, da jo potem še lahko oddaja.

LUCKY STRIKES DELE NA MILJONE NAGRAD

Več nego 2,400,000 nagrad je bilo razdeljenih v Vaših Lucky Strike Sweepstakes odkar se je pričela tekma meseca maja 1936.

Vaše Lucky Strike Sweepstakes vodijo v zvezi z Your Hit Parade Srečne Sedmorce. Vsak teden skušajo ugotoviti sedem najbolj priljubljenih pesmi oziroma napevov na podlagi prodaje not in fonografskih rekordov. Pri tem pridejo v poštev melo-dije, ki jih najraje izbirajo vodi-telji vodilnih ameriških plesnih orkestrrov ter melodije, ki jih največkrat oddajajo po vodilnih radio sistemih in neodvisnih ra-dio postajah.

Tekmovalcem je v kontestu dana prilika, da pokažejo, za katero godbo se prebivalstvo dežele najbolj zanima, s tem, da izbere-jo tri melodije, o katerih mislijo, da so najbolj priljubljene. Oni, ki najbolj pogodijo, dobe na-grado v Luckies ali pa petdeset cigaret v ploščnatih pločevina-stih škatljah.

Udeleženci niso samo pokazali, da poznajo priljubljene melodije, pač pa tudi, da poznajo svoje ci-garete. Mnogi udeleženci, ki so se seznanili potom Vaših Lucky Strike Sweepstakes z Lucky Strikes, lahko kajo bogatega, polno zrelega tobaka, so sporoči-li izdelovalcem Luckies, da so spremenili vrsto ter da sedaj ka-de Lucky Strikes.

Luckies so odne cigaret, ki nudijo dobroto procesa praženja za odstranjenje gotovih rezkih

dražljivcev, ki so po naravi nav-zočji v vsakem tobaku. To pra-ženje je zaščita vašega grla pro-ti draženju in kašlju.

Poleg tega so napravljene Luckies samo iz srednjih listov najbolj izbranega tobaka, "sme-tane prideleka". Kemična anali-za pokaže, da so srednji listi naj-bolj primerni za lahko kajno, in vsled tega so rabljeni v Luckies srednji listi.

Te prednosti, med drugimi, kažejo, zakaj je toliko udelež-en-

cev, ki so se seznanili s to vr-štem Sweepstakes, začelo ka-ri ti Luckies.

Kako dolgo? Kuharica odhaja, možila bo. Mali Mirkec kriči za "Ko se boš ločila, pridi spet nam!"

POTREBUJEMO izurjene slavnarice za ženske buke. Pedaline and Meora Be Oglasite se takoj pri: Lepman Company, 600 So. Marshfield Chicago, Ill.

Trgovci! Restavraterji! Razprodajalci!
PRIHRANITE \$60
DO
\$125
NA
KOMERCIALNI HLADILNI NAPRAVI

• Dokler je še kaj zaloge! Kelvinator compressor units—1936 in zgodnejši modeli—so sedaj na prodaj po zelo znižani ceni. Različne vrste . . . od 1/3 do 1 1/2 konjskih sil—prihranite od \$60 do \$125! Ne odlašajte! Nabavite si sedaj! Samo omejeno število jih imamo še na roki. Popolnoma novi . . . s polnim jamstvom.

"Meter-Matic" ali denarni nabiralnik je priprava, ki vam omogoča, da je ista pritrje-na na vaši hladilni napravi, da plačujete za napravo, ko isto rabite. Vrzite in novec ali dva na dan v ta nabiralnik!

Phone RANdolph 1200, Local 170

EASY TO PAY FOR!

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Commercial Refrigeration Division
72 West Adams Street

Želodčno zdravilo iskreno priporočano

Chicago, Ill. — "Ušam Trinerjevo grenko vino, kadarkoli trpim na želodčnih ali neprebravnih neurednostih, in priporočam ga lahko vsakomur iskreno. — Mrs. Susanna Perini. Ne preizkušajte s kakimi drugimi odvajalnimi sredstvi. Ušajte Trinerjevo grenko vino, ki je v zadnjih 45 letih dokazalo, da je najbolj zanesljivo zdravilo proti zaprtju, plinam, slabemu teku, glavobolom, nesmirnemu spanju in podobnim težkotam.

Pijte po brezplačni vzorec. Triner's Bitter Wine Co., 544 S. Wells St. Chicago, Ill. Send me a free sample. Name Address

7 DNI DO JUGOSLAVIJE, BREMEN-EUROPA
Brzi vlak ob Bremen in Europa v Bremerhaven zajame udobno potovanje do LJUBLJANE
Ali tujtje s priljubljenimi ekspresnimi parniki:
COLUMBUS HANSA DEUTSCHLAND HAMBURG NEW YORK
Izbore izletniške vrste od Cherbourg, Bremen ali Hamburga. Pomagali vam bomo preskrbeti vize za obisk ali preselitev vaših evropskih sorodnikov.
Za pojasnila vprašajte lokalnega agenta ali
HAMBURG-AMERICAN LINE NORTH GERMAN LLOYD
139 W. Randolph St., Chicago, Ill.

Man must VACATE by SATURDAY
Brezdomec čita naznanilo na steni prenočišča v Philadelphiji, Pa., ki javlja, da se morajo reveži izseliti iz tega poslopja.